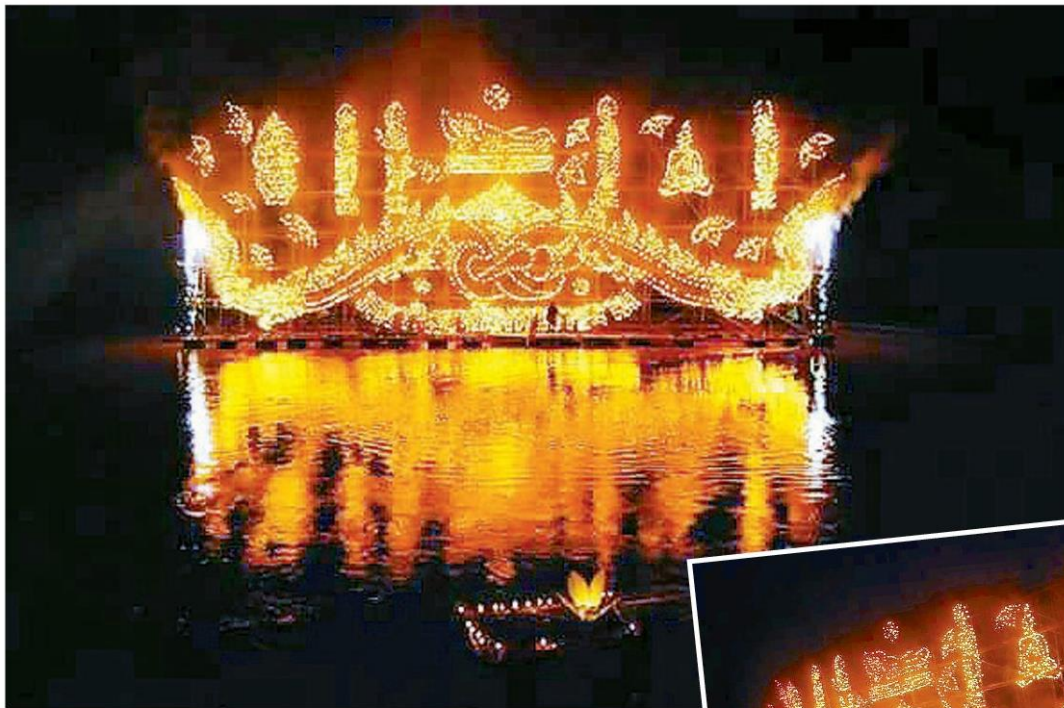


ไทญ้อ 'ทำขอนยาง'

สานประเพณีออกพรรษา

'ปล่อยเรือไฟ'ถวายพุทธบูชา



รายงาน

ชวทศกาลออกพรรษา หลังวันขึ้น 15 ค่ำเดือน 11 หรือวันแรม 1 ค่ำ เดือน 11 ชาวไทยพุทธภาคอีสาน โดยเฉพาะพื้นที่ติดลำน้ำจะจัดงานสำคัญคือ ประเพณีลอยเรือไฟ หรือไหลเรือไฟ เพื่อบูชา รอยพระพุทธรูป ตามตำนานที่เล่าสืบกันมาว่า ครั้ง พระพุทธองค์เสด็จโปรดเหล่าพญานาคที่ภพนาคร โดย ทรงประทับรอยพระบาทไว้สักการ ณ ริมฝั่งแม่น้ำ รวม

ทั้งถือเป็นการบูชาพญานาค ผู้ดูแลรักษาลำน้ำ คอย คุ่มครองผู้สัญจรทางน้ำให้มีความปลอดภัย ตลอดจน เป็นการสะเดาะเคราะห์ ลอยเคราะห์ร้าย เเคราะห์กรรม ต่างๆ ไปกับสายน้ำ ไหลเรือไฟ จึงเป็นพิธีกรรมอย่างหนึ่ง ที่คนอีสานยึดถือปฏิบัติสืบทอดกันมาแต่โบราณ ที่ ต.ท่าขอนยาง อ.กันทรวิชัย จ.มหาสารคาม ชาว บ้านส่วนใหญ่เป็นไทญ้อ ที่ถูกกวาดต้อนมาจากเมืองคำ



สมชาติ บุตรราช



เสน่ห์ นนทะโชติ



สุบัน ชุ่มอกภัย

ม่วน คำเกิด และปungลิง ประเทศลาว ครั้งเหตุการณ์ปราบกบฏเจ้าอนุวงศ์ สมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 3) ปัจจุบันยังคงจัดประเพณีไหลเรือไฟ ดังเช่นชุมชนต่างๆ หลายลุ่มน้ำ

สมชาติ บุตรราช นายกเทศมนตรีตำบลท่าขออนยาง เล่าว่า ชาวญ้อท่าขออนยาง เป็นชาวญ้อที่ถูกกวาดต้อนมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 3 ครั้งพระยาบดินทร์เดชาแม่ทัพไทยยกทัพไปปราบกบฏเจ้าอนุวงศ์ ในปี 2375 ซึ่งเจ้าอนุวงศ์ลี้ภัยอยู่ในประเทศเวียดนาม พระยาบดินทร์เดชาแม่ทัพไทยจึงกวาดต้อนชาวญ้อจากเมืองคำม่วน คำเกิด และเมืองปungลิงกลับคืนอยู่ที่ท่าอุเทน พระยาประเทศธานีปฏิบัติหน้าที่ดูแลรักษาบริเวณพื้นที่ระหว่างเมืองไชยบุรีและเมืองนครพนม จากนั้นกวาดต้อนชาวญ้อจากเมืองท่าอุเทน เดินทางมาตามเส้นทาง ถึงกุสุมาลย์ สกลนคร อุตรธานี เมืองกาฬสินธุ์

“สำหรับชาวญ้อในพื้นที่ท่าขออนยาง เดินทางมาเมืองกาฬสินธุ์ ด้วยวิถีชีวิตของท้าวคำก้อน ผู้นำชาวญ้อมาปักหลักเลือกตั้งบ้านแปลงเมืองบริเวณท่าน้ำติดน้ำชี ซึ่งมีพื้นที่ราบลุ่มดินอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การเกษตรกรรม อุดมไปด้วยพืชพันธุ์ธัญญาหาร รอบๆ หมู่บ้านหรือบริเวณบ้านเรือนของคนในชุมชนปกคลุมด้วยป่าโปร่ง ป่ามุงป่าทามรอบหมู่บ้าน ทำนาเป็นหย่อมๆ ทำให้ลูกหลานได้อยู่ดีกินดีมีความสุข ใช้หลักการมีน้ำ ป่าและทุ่ง บ้านเมืองใดมีองค์ประกอบสามอย่างนี้เจริญรุ่งเรืองเมื่อตั้งบ้านเรือนเป็นปึกแผ่นแล้วมีการติดต่อไปมาหาสู่กันระหว่างญ้อที่มาด้วยกันในอดีตอย่างไม่ขาดสายสัมพันธ์ต่อกัน จากนั้นรัชกาลที่ 3 ได้พระราชทานนามเมืองว่า เมืองท่าขออนยาง พร้อมโปรดเกล้าฯให้ท้าวคำ

ก้อนเป็นพระยาสุวรรณภักดี เป็นเจ้าเมืองคนแรก เป็นเมืองจัตวาขึ้นตรงต่อเมืองกาฬสินธุ์ซึ่งเป็นเมืองเอก

ชาวญ้ออพยพกระจัดกระจายกันตั้งถิ่นฐานอยู่ในหมู่บ้านและบริเวณใกล้เคียงอีกหลายหมู่บ้าน โดยมีภาษาและวัฒนธรรมเป็นของตนเอง รวมทั้งสืบสานประเพณีวัฒนธรรมของตนเองอย่างต่อเนื่องสืบมาถึงปัจจุบัน โดยช่วงวันออกพรรษาทุกปี ชาวญ้อบ้านท่าขออนยาง จะจัดงานไหลเรือไฟ หรือเชื้อไฟ เป็นเรื่องที่ทำได้ยากยิ่ง ท่อนกล้วย หรือไม้ไผ่ ต่อเป็นลำเรือยาวประมาณ 5-6 วา ช้างในบรรจขนม ข้าวต้มมัดหรือสิ่งของที่ต้องการบริจาคทาน ช้างนอกเรือมีดอก

ไม้ รูปเทียน ตะเกียง

ซีโต้ สำหรับจุดให้

สว่างไสวก่อนจะ

ปล่อยเรือไฟ ซึ่งเรียก

ว่าการไหลเรือไฟ หรือ

ปล่อยเชื้อไฟ ตามความเชื่อหลากหลายมิติ เช่น ความเชื่อในการบูชารอยพระพุทธบาท ความเชื่อเกี่ยวกับการบูชาพระรัตนตรัย การบูชาพระแม่คงคา และความเชื่อในการบูชาพญานาค เป็นต้น

ส่วนปีนี้ชาวบ้านไทญ้อทั้ง 15 หมู่บ้าน นอกจากร่วมกันจัดงานประเพณีระหว่างวันที่ 14-16 ตุลาคม

ที่ทำน้ำวัดเจริญผล บ้าน

ท่าขออนยาง ต.ท่าขออนยาง

โดยนอกจากประดิษฐ์

ตกแต่งเรือไฟด้วยต้น

กล้วย ไม้ไผ่แล้ว จะ

ประดิษฐ์เป็นรูปเจดีย์

วิหาร หงส์ หรือหุ่น
อื่นๆ ตามความเชื่อ
ทางศาสนา เพื่อนำมา
ลอยในแม่น้ำชี

ด้าน เสน่ห์

นันทะโชติ พ่อเมืองมหาสารคาม กล่าวว่า ปีนี้
จังหวัดมหาสารคาม ร่วมกับสำนักงานการท่องเที่ยว
และกีฬาจังหวัดมหาสารคาม เทศบาลตำบลท่าขอน
ยาง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดงานประเพณีไหลหุ่น
เรือไฟวันออกพรรษาท่าขออนยาง ประจำปี 2559 ระหว่าง
วันที่ 14-16 ตุลาคม เพื่ออนุรักษ์ประเพณีออกพรรษา
ของชาวไทญ้อ ซึ่งย้ายถิ่นฐานมาตั้งรกรากอยู่ในตำบล
ท่าขออนยางมาช้านาน ถือเป็นความร่วมมือร่วมใจกัน
ระหว่างชุมชนที่ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน อีกทั้งชุมชนไทญ้อ
อยู่ใกล้มหาวิทยาลัยมหาสารคาม นิสิต นักศึกษาที่มา
เที่ยวงานก็ได้ซึมซับบรรยากาศ วัฒนธรรมประเพณีที่
ดีงามไปด้วย ในงานนอกจากได้ชมพิธีปล่อยหุ่นเรือ
ไฟที่สวยงามในลำน้ำชีแล้ว ยังมีการแข่งเรือพาย ให้
ได้ชมด้วย

สุบัน ชุ่มภักย์ กำนันตำบลท่าขออนยาง กล่าวว่า
แต่ก่อนชุมชนไทญ้อท่าขออนยาง มีอยู่เพียง 5 หมู่บ้าน
ก่อนขยายเป็น 15 หมู่บ้านในปัจจุบัน ทุกปีหลังวันออก
พรรษา ชาวญ้อท่าขออนยางจะช่วยกันทำเรือไฟ ส่วนใหญ่
จะเป็นรูปเรือขนาดไม่ใหญ่มากนัก ซึ่งการไหลเรือไฟ
หรือไหลเชื้อไฟ โดยมีความเชื่อสืบต่อกันมาว่าเป็นการ
ลอยเคราะห์ลอบโยค บัดเป่าสิ่งชั่วร้าย สิ่งอัปมงคลออกไป
โรคภัยไข้เจ็บต่างๆ เพื่อเริ่มต้นในสิ่งที่ดีๆ

“ชาวญ้อมีความผูกพันกับสายน้ำ เชื่อว่าน้ำคือชีวิต
ทุกคนเกิดจากน้ำ เมื่อตายแล้วกระดูกก็นำไปลอยอังคาร
ชาวญ้อนับถือผี การไหลเรือไฟก็เป็นการเคารพบูชา
แม่น้ำคงคา ขอขมาแม่น้ำ ที่เราได้ทิ้งสิ่งปฏิกูลลงไป ทั้ง
ขยะ อูจจาระ ปัสสาวะ รวมถึงแม่น้ำที่เป็นแหล่งอาหาร
การกิน มีน้ำให้ดื่มกินตลอดเวลา จึงถือเป็นการตอบแทน
แม่น้ำ ซึ่งสมัยก่อนนั้นชาวญ้อมีประเพณีประจำปีเพียง
การไหลเรือไฟ เพราะไม่รู้จักงานลอยกระทง

นอกจากงานประเพณีต่างๆ แล้ว **อัตลักษณ์ของ
ชาวญ้อที่สามารถพบเห็นได้คือ ภาษาญ้อ ถือเป็น
อัตลักษณ์ของชาวไทญ้อ เป็นภาษาเฉพาะ ที่ได้รับ
การยกย่องจากกระทรวงวัฒนธรรม ว่าเป็นภาษา
มรดกแห่งชาติ ทั้งการแต่งกาย ชาวญ้อจะนิยมผ้า
สีน้ำเงิน การทอผ้า ผ้าซิ่นดวงเดือน รวมถึงการกิน
อยู่ตามฤดูกาล”**

สุคนธ์ทิพย์ กำธรเจริญ